

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ȚARA VISURILOR NOASTRE...

Inchinăm aceste ale noastre
dintre ale noastre
Pentru noi și pentru ei:
Părinților iubii
Educătorilor respectați
ca să ne cunoască și cunos-
cându-ne mai bine să ne înbească
nu mai mult
ci mai cu temei
și mai spre binele nostru

Redacția și administrația:

Prof. Augustin Cosma str. D. Lascu Otadea.

Cu vesele glasuri de tinere firi
 Cuprinși de-amintirea străbunei măririi
 Spre soare ni-e gândul și mergem spre el
 Lumina ni-e ținta și binele țel
 Trăiască-ne țara și neamul!

Cu dreapta 'nălțată pe Tatăl de Sus
 Jurat-am pe tot ce strămoșii ne-au spus:
 Unire 'ntre frați și pe Domnul să-l iubim
 Și altarul de jertf' al națiunii să fim
 Și sufletul reamului nostru.

„Imnul studenților» Cluj / Central University GHEORGHE COȘBUC

CUPRINSUL:

<i>Prof. Augustin Cosma:</i>	Găina și răjuștele.	pag.	1
<i>Prof. T. Vâjdea:</i>	Prima biruință.	»	8
<i>Ovidiu Drimbă:</i>	A cincea universitate, (schiță)	»	11
<i>Eugen L. Groza:</i>	An nou (poezie).	»	15
<i>Vlad A. Zănescu:</i>	Sighișoara. (Note de drum)	»	17
<i>Andrei Gh. Vexler:</i>	Sunt singur (poezie)	»	20
<i>Petcu Narcis:</i>	Crăciunul.	»	20
<i>Tanase Constantin:</i>	Italia. (Note de drum)	»	21
<i>Gheorghe Cosma:</i>	»Ingelașu' page pacu'« (schiță)	»	26
<i>Ovidiu Drimba:</i>	Recenzii	»	30
<i>Acteon:</i>	Glume.	»	32

ȚARA VISURILOR NOASTRE

ANUL I.

IANUARIE 1938

No. 2.

ȚARA VISURILOR NOASTRE apare lunar

BCU Cluj / INGRIJTĂ DE : ibrary Cluj

OVIDIU DRIMBA cl. VIII, preș. soc. de lectură »V. Alecsandri«

VLAD ZĂNESCU, cl. VII, vicepreședinte.

E. SILAGHI, cl. VIII, secretar.

GHEORGHE COSMA, cl. VIII, preș. comisiei critice.

BĂRBUȘ IOAN, cl. VIII.

CIURDARIU SALVATOR, cl. VIII.

IONESCU IUSTIN, cl. VIII.

BLAJOVICI TRAIAN, cl. VII.

TĂNASE CONSTANTIN, cl. VII.

APOSTOLESCU T. cl. VI.

GROZA EUGEN, cl. VI.

GHENDER AUREL, cl. V.

GHERDAN N., cl. V.

SUB CONDUCEREA ȘI RĂSPUNDEREA :

Prof. AUGUSTIN COSMA.

GĂINA ȘI RĂTUȘTELE

O fi întâmplare reală, sau vreo poezie citită, știută cândva ? Memoria-mi păstrează doar chipul micului copil: stând nedumerit pe marginea bălții, — în mijlocul căreia, vede *rătuștele* mici bălăcindu-se în apă. Iar pe mama lor, *găina*, zăpăcită și îngrozită alergând, de aci până colo, cotcodăcind disperată și alarmându-se de primejdia închipuită a copiilor săi.

Nedumerirea, — mai aproape de liniștea, neturburată de gălăgia griii materne, a rătuștelor, decât de tragedia găinii, — a micului copil din memoria mea, nu lua proporții de catastrofă, nici în graiu-i simplu, mai puțin în sufletu-i plâpând.

Ce-l zăpăcea pe el era doar aparența :

Să fie rață ? Mamă-sa-i găină !

Să fie găină ? E cu ciocul nătăneț ! (lătăreț !).

Ce-o mai fi făcut copilul, nu pot să-mi mai amintesc. Se va fi cumișit, ca să și rezolve singur nedumerirea : ori va fi crescut în minte și experiență — să și-o și exprime în cuvinte mai potrivite ? Nu știu. . .

Eu văd și azi găina, pe marginea aceleiași bălți. . . Puii se bălăcesc și azi, tot atât de liniștiți, în aceeași apă. . . Găină. . . nu-i mai puțin îngrijorată de primejdia ce-i paște pușorii, *neascultători când sunt duși pe marginea apei, care-i atrage instinctiv și pe care înoată fără să învețe.*

Nu știu de altfel dacă găina, azi ca și atunci, e mai îngrijorată de *înotarea* puilor pe apă ce poate să-i înece, ori supărată mai ales că puii ei *nu ascultă* de ea, când ea îi apără, oprindu-i să progreseze *în necunoscutul experienței sale.*

Cu cât înaintează puii pe apa pe care ea nu-i urmează, cu atât îngrijorarea găinii e tot mai mare. Deși primejdia pentru rătuștele ei, nu vine de unde crede ea : *din înotatul pe apă* ; ci că găina neputându-le urma, *înoată singure*, neavând cine să le ocrotească și apere, când primejdia le încolțește.

Îngrijorarea ei e mare și pentrucă nu-și poate da seama : cum de au devenit pui săi rătuște ! Nici nu poate să raționeze ca să judece ; dacă au dreptul puii *ei să fie ai lor*, de teamă că nu vor mai putea fi socotiți ai ei.

Norocul răzuștelor nu e mai mic ; de unde le curge și liniștea neturbată de cotcodăcitul grijii părintești : parcă au o minte să înțeleagă că trebuie să asculte de sfaturile date de găina ce nu știe înota, pentrucă datoria găinii e să-i ajute să fie al lor — ca să poată fi și ai ei.

Dar putem noi aștepta, dela găină, ori dela răzuște, chiar dela mândrul cocoș, mai multă minte, decât o poate exprima maestrutul cotcodăcit, mândrul cucurigu, ori liniștitul răfoit al răzuștelor.

Rața rață rămâne, fie clocită de găină, fie de rață. Răzuștele vor porni spre aceeași baltă, — orice cloșcă le poartă până pe malul ei.

Dar chiar de ar porni *rața*, — care s'ar întâmpla să clocească *ouă de găină*, pe luciul apei ; oricât și ar răfoi puii de găină, s'o urmeze, — de dragul răfoitului ei, nici unul nu se va încumeta să se înece în apele, peste care o lua pe mama lor stăpână. . .

Dar iată, că vrând s'o descurcăm, cu orice preț, povestea ne'ncurcă. Și ne-ar zăpăci și mai tare, dacă n'am ști că e poveste. Poveste ? Fabulă ? . . . ori adevăr adevărat ?

Cred că am ieși mai bine din încurcală dac'am lăsa toată povestea baltă și răzuștele în ea, să se bălăcească după voia inimii lor, neturburate de îngrijorarea inutilă a găinii neînțelegătoare, mai puțin de nedumerirea noastră, ce ne zăpăcește doar pe noi, nicidecât pe ele.

Parcă eu nu le-ași lăsa, dacă m'ar durea capul de găină și de răzuștele ei cu ciocul lătăreț !

Parcă noi, care vedem crescându-ne în juru-ne fiii iubii n'ajungem, de atâtea ori, la marginea experienței noastre : să nu înțelegem bălăcitul puilor noștri în apele în care noi ne temem de înece, să intrăm !

Dacă ajungem ! Fericiți, când ajungem !

Deși noi știm mai mult decât a putut să știe găina din poveste : Că pot înainta și cu luntrea cei ce nu pot înota, chiar cu vaporul, în care încap de altfel și rațele și găina, ca să nu trebuie să-și oprească puii să progreseze pe apele pe cari ele *nu mai pot* înota ; ci împreună să poată gusta rodul experienței comune : puțința de-a-i apăra și a se simți apărați de primejdiile, pe cari ei, pentru tinerețea și inexperiența lor, nici le simt, nici cântăresc gravitatea.

Nepotrivirea dintre găină și răzuște e cu mult mai mare ca să se poată reduce la proporțiile unei bălți ce o usucă căldura soarelui de vară; și cu mult mai veche de cum ne-o putem închipui.

Căci o găsim pe primele pagini ale istoriei omenirii. În istoria lui Cain și fratele său Abel, tot așa ca și în istoria lui Ham, — care a răs de tatăl său când l-a putut vedea desgolit, în goliciunea în care a ajuns necunoscând puterea vinului.

Dar, în Vechiul Testament, blestemul părinților vine să dea iluzia restabilirii dezechilibrului dintre dreptul părintelui și datoria copilului;

Legea veche necunoscând pentru părinți decât drepturi, iar pentru copii — datorii.

Hristos schimbă fața sufletească a lumii.

Părintele din pilda Mântuitorului, deși îndurerat, dă fiului, care o cere, partea „lui“ de avere. Dar când acela sdrențuit, flămâz și pocăit se'ntoarce la casa părintească: l-așteaptă, îi iese în drum, îl sărută și-l investește cu toate semnele ce l arată tuturor iarăși fiu și stăpân.

Căci e în natura copiilor să se vrea independenți chiar înainte de-a putea și le-ar putea folosi independența râvnită. Dar înțepciunea părintelui trebuie să fie aceea care să-i facă să simtă că sub ocrotirea lui cuminte, independența nu le e împiedecată ci ajutată și ocrotită chiar de dragostea înțelegătoare și lipsită de aparența unei gelozii ce tradează neputința de-a înțelege că adevăratul interes al părinților se desăvârșește chiar prin promovarea interesului copiilor săi.

Căci nu e vorba doar de bălăcitul răzuștelor, în apele unei bălți de dimensiuni pe cari le putea învinge și găina, oricât n'ar fi putut înota.

Nu numai personagiile piesei se schimbă când e vorba de noi și de copiii noștri, ci însuși vremea în care trăim; cu progresul uimitor ce ne lasă uimiți în urmă — ne face să ajungem a ne venia odraslele tot mai singure pe marile lacuri. Nici înainte poate nu erau mai puțin singuri: numai conștiința singurătății nu venise s'o completeze și exagereze în părăsire. Copiii noștri ajung să se simtă tot mai singuri pe marea furtunoasă a vieții: îi înțelegem noi oare? Ni se pot face ei înțeleși?

Fiul din Sfîta Evanghelie, de sigur, răătăcit a fost și pierdut, dar s'a aflat pe sine, aflându-și casa părintească și părintele iubit într'ansa. Dar îngrijorarea părintelui care-l aștepta: leșindu-i în drum, — pe lângă glasul sângelui care nu se face apă, de sigur e rodul frământărilor unui suflet care, — și om fiind, —

ajuns ca să n'trevadă posibilitatea și a altor rătăcirii pe lângă cele ale fiului său : ca să poată simți și răsplăti cu dragoste desăvârșită, smerenia pocăinții.

Căci în suflete neînțelese încolțește *dorința sigurătății*; singurătatea fiind refugiul marilor naufragiați ai vieții, ai geniilor pustii a căror cuib pot deveni aripile ei dătătoare de liniștea morții, ce-i cuprinde de vii. Fiindcă sensibilitatea perfecte lor bune intențiuni, precum și adâncimea sufletului lor neegalată, fiind neînțeleasă, îi face să nu și găsească ochi în care să se adâncească, nici inimi de care să se încălzească și nici suflete dragostei cărora să se simtă robi.

Pe Eminescu doar inima veșnic înțelegătoare a mamei ce i presimțea durerea, fără să fi trebuit să și o destăinuiască —, l-ar fi putut scăpa de desnădejdea ce l-a învăluit în bezna nebuniei.

Pe »micul, dar marele păcătos«, Augustin l-a făcut mare *sfânt* al bisericii : *rugăciuni* și *inima* înțelegătoare a mamei sale — *Sfânta Monica* —, fără de care, dacă ar fi devenit mare, rătăcit s'ar fi chemat.

Pasteur a avut pe nevastă-sa și fată-sa ca să nu l lase să se prăbușească sub avalanșa, ce i-o prăvălea asupra-i prostia și invidia omenească.

Și câte alte exemple de ocrotiri părintești, *talismane* pe furtunoasa mare a vieții, cari i-au păstrat vii și neînvinși, care i-a scăpat din ghiarele desnădejzii cu nenumăratele-i brațe a căror ventuze sug atâtea vieți pline de seva tinereții. Pe unul mama, tatăl pe altul, fiica pe al treilea, sora pe celălalt; copiii pe unii, profesorul pe mulți.

Și pe câți nu i a pierdut : că n'au avut la momentul potrivit razimul pe care dacă-l aveau, nu se prăvăleau în abisul, din care nu și-au găsit drumul ieșirii la lumină; fiindcă nu aveau *pentru ce, nici pentru cine*.

Lipsa ființei *pentru cine*, le devine fatală tocmai prin lipsa a *pentru ce*, — care se cheamă *crența*.

Putem înțelege — liniștea lui Socrate, în fața nedreptății judecătorilor neînțelegători, care l condamnau la moarte, — *fără să știm*, că i-a fost ușor să fie condamnat, o singură dată, pe nedreptul, de judecătorii, cari, chiar comcetațeni fiind, *fi erau străini*, celui care — neînțeles fiind, — fusese condamnat cu mai insuportabilă nedreptate, zi de zi, inapelabil — de Xantipa *care era a lui*.

De aceea nu pot să nu apreciez nedumerirea copilului mic în fața gălăgiei neînțelegătoare a găinii, pentru înotarea răstuște lor ei pe apă : atâtea îi spunea mintea lui; atâtea înțelegea!

Dacă era ceva mai răsărit la minte, nu s'ar fi mirat atât : de cum au devenit pui găinei răjuște, ci cum de e mama răjuștelor, găină. Poate !

Iată dar că după atâtea dumiriri, tot nedumerit am rămas, și noi și copilul, poate, și găina, chiar și răjuștele !

Nedumerirea *reală* e cu mult mai mare, mult mai adâncă, ca să mă pot eu dumiri și să mă pot eu lămuri *singur*. Am lărgit doar cadrele nedumeririi ca să se poată vedea și cântări.

Revista noastră deschide larg coloanele tuturor celor ce vreau și pot să contribuie la nedumerirea copilului, tot atât de unic și astăzi : în cunoașterea sufletului de copil, — chiar dacă părul cărunț l-ar situa printre bătrâni. Ca să scape, cu un ceas mai de vreme, de obsesia nedumeririi copilărești, ce sună parcă tot mai neînțeleasă, chiar și în urechile »celor ce pot să o audă«.

Să fie rață ? Mamă-sa-i găină !

Să fie găină ? E cu ciocul lătăreț.

Prof. AUGUSTIN COSMA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MAXIME ȘI REFLEXII

Nu există decât o fericire : datoria. Nu e decât o mângălere : munca.
Nu e decât o plăcere : frumosul.

Carmen Sylva.

Omul este produsul educației sale.

Helvetius.

A face bine și a se simți înfruntat, e o satisfacție regală.

Antistene.

Om binefăcător e acela care dă mai bine, nu acela care dă mult.

V. Hugo.

A-ți iubi copiii cu inima fără a-i iubi în același timp cu mintea ta, este cea mai primejdioasă patimă.

Ch. Chitcolle.

Răsbunarea omului nobil este iertarea și uitarea.

Shiller.

Este mai puternic acela care se învinge pe sine, decât acela care cucerește o cetate.

Schiller.

Când invidia nu poate tăgădui o faptă frumoasă, ea își dă silința de a găsi motive care să arate, că cel ce a săvârșit fapta cea frumoasă caută câștig material.

Manzoni.

Adevăratul nobil nu se naște ci se face.

Petrarca.

PRIMA BIRUINȚĂ

Școala nu este numai un institut, unde se asimilează un capital de cunoștințe, mai pe îndelete sau pe nerăsuflete, din dragoste, din interes sau de frică, nu este numai o problemă de note și obligații, ci mai presus de toate este un crâmpieiu de viață socială, cu un colorit spiritual variat, ca și comunitatea de viață a adulților. Sunt și aci prietenii care durează sau se spulberă la prima neînțelegere, nasc rivalități, din care germinează uneori ura și invidia, sunt satisfacții și decepții, biruințe și înfrângeri, ca în orice societate care se bazează pe dinamismul neîntrerupt al vieții.

Și în școală există o ierarhizare a valorilor, cu deosebirea însă, că aci se întâmplă sub controlul permanent al profesorilor și deci cu destule garanții de obiectivitate, pe când în societatea mare intervin hazardul și capriciul curentelor sociale, intervine ignoranța mulțimilor care se lasă speculate de profitori, precum și puterea banului care câteodată decretează false valori la posturi de conducere.

Contactul social pe care îl are elevul în școală și prin care își cizelează asperitățile individualității lui, stimulându-și și dezvoltându-și anumite calități sufletești, valorează chiar mai mult, decât lecțiile încărcate de erudiție pedantă. Prin viața dusă în comun, elevul începe să se cunoască pe sine, având termeni de comparație pe colegii săi. Cunoscând viața altora, începe să și-o sondeze pe a sa, să se coboare în adâncurile sale sufletești pentru a i descoperi unghiurile. Întâmplarea de mai jos este o ilustrare a acestor afirmații.

*

În toamna anului 1914, an de cumplită vâltoare, când războiul mondial abia început zguduia din temelii toată rânduiala socială, școlile secundare de pe meleagurile ardelene, își deschiseseră porțile cu un debit scăzut de elevi. La școala secundară a unui orașel de munte, printre noii înscriși era un băețuș, care nu se putea împăca cu noua situație, considerându-se ca un surghiunit printre camarazii lui, toți streini. Purta în suflet nostalgia turmelor de oi, de care abia se despărțise, a măgurilor umbroase și a colnicelor înflorite. La lecții era absent cu gândul, iar în recreații dispărea printre pomii din grădina școlii, să și dea măcar iluzia, că retrăește poezia dumbrăvilor părăsite a căror taine și poteci încurcate numai el le știa. În astfel de momente reinviau în conștiința lui bogății de imagini și impresii rustice, cu tot farmecul lor de altădată. Prins de vârtejul acestor

amintiri, s'a întâmplat de vr'o două ori să între târziu, pe la mij, locul lecțiilor în clasă, spre hazul colegilor și supărarea profesorului.

Aceste întârzieri nejustificate, cât și firea lui retrasă și straietele modeste de copil de moș, i au creat dintru început o atmosferă nefavorabilă, fiind socotit printre elevii codași ai clasei. Așa a fost considerat și la ora de latină.

Profesorul de latină era Constantin Nicolaevici; nume de slav, mustață unguerească, temperament vulcanic meridional, cultură clasică și pedagogie monitorială, landcasteriană, erau câteva note din complexul individualității lui.

În prima lecție și-a împărțit elevii în două tabere egale, după criteriul arbitrar: unii cari constituiau categoria de elită a clasei, »cenzorii«, cu drepturi suverane asupra celorlalți, cari erau un fel de paria ai limbii latine și cari trebuiau să se supună fără murmur, capriciului de control și examinare a cenzorilor. Fiecare cenzor își avea »iobagul« său și toți împreună formau o ierarhie întregă, începând cu primul și sfârșind cu ultimul, din ultima bancă, fiindcă și așezarea lor în bănci se îndeplinise după gradul ce l obținuseră. E drept că nu exista inamovibilitate în această organizație. Oricare dintre controlați putea să provoace la un examen de concurs pe unul dintre cenzorii șefi și să-i ia locul dacă isbutește.

Băiatul de moș ajunsese să fie dat în grija cenzorului al IX-lea. Era clasat penultimul. Îmbrăcămintea lui nu impusese atenție profesorului și nici prieteni nu avea, care să-l susțină la împărțirea demnităților.

Și în sufletul său a început să mocnească nemulțumirea. Nu se așteptase să fie considerat printre elevii buni, dar simțea deslușit că nici coada clasei nu merită să fie. Totuși nu îndrăznea să provoace la concurs pe vr'unul dintre colegii săi, superiori. I se părea că ordinea stabilită de profesor este o consacrare a situației fiecăruia. Și încet-încet resemnarea și apatia au început să se strecoare în sufletul său. Chiar răspunsurile ce le dădea sub stăpânirea acestei presiuni sufletești, din diferitele obiecte de învățământ, nu-l prea îndreptățeau la o mai bună apreciere.

Începuse să creadă el însuși că nu merită mai mult, când într'o zi din luna Noemvrie, profesorul de latină l-a scos la lecție, alături de cenzorul al II-lea, un băiat de săcui, fratele unui temut profesor al școlii. Se aflau față în față Moșul și Săcuiul ca în poezia lui V. Alecsandri. Și duelul a început. După metoda profesorului, își puneau unul altuia întrebări, care ca niște nevăzute săbii se încrucișau între cei doi. Lupta s'a terminat repede cu înfrângerea Secuiului, spre stupoarea clasei întregi. Pro-

fesorul caun arbitru imparțial, le-a ordonat să-și schimbe locurile și apoi s'a retras în recreație.

Ce a urmat a fost un moment psihologic de mare importanță în viața unuia. Surghiunitul, din banca penultimă, cu căciula de oaie și cămașe de cânepă, care trăise până acum neobservat, aproape inexistent pe lângă ceilalți colegi, s'a văzut dintr'odată obiectul atenției tuturor. Dar pe el nu-l interesa această atenție. Figura lui era transfigurată de o lumină interioară. Se descoperise pe sine. Vasăzică, nu este un incapabil, nu este un netrebnic cenușotcă. Poate ține piept cu cei mai buni elevi! Era pentru el o revelație acest fapt. Și un val de încredere i-a inundat sufletul.

Văzându-și adversarul învins, plângând, i s'a făcut milă și s'a dus la el, făcându-i propunerea cinstit și jărănește: »Dacă vrei, ne păstrăm locurile de până acum«. Pentru el nu mai avea importanță ierarhia locurilor în bănci. din moment ce obținuse marea reparație morală, care l-a transformat dintr'odată într'un om nou. Chiar se sfia să se așeze între domnișorii mofturoși, cari îl priveau de sus. Dar răspunsul adversarului a fost drastic și insolent: »Pleacă de aci valah opincar, — o să-ți arat eu fie în ora viitoare de latină . . . Cuvintele acestea l-au izbit din plin, dar n'a reacționat. Și-a comprimat în sine revolta, dar și-a sportt îndârjirea. Înțelesese lămurit că erau mai mult decât niște cuvinte de ofensă personală; erau expresii jignitoare la adresa neamului din care face parte. Și atunci în sufletul său a început să crească mare și nestrămutată convingerea, că locul cucerit nu trebuie cedat cu nici un preț și niciodată. Era mai mult decât mândria personală angajată în joc; era mândria tuturor colegilor români, cari revoltaji și ei de vorbele Secuiului, îl sfătuiau să nu se lase învins.

Cu o stăruință și încăpățănare moțescă și-a ținut hotărîrea luată. Ceva mai mult; a dovedit și prin răspunsurile la celelalte obiecte, că merită să fie cenzorul al doilea. Repetatele provocări ale adversarului nu l-au putut clinti din locul ocupat și nici uneltirile și coalizările lui cu alți prieteni ce-i avea și cari de asemenea încercau să-l doboare. În fiecare oră de latină era hărțuit la examinări prin concurs și de fiecare dată ieșea învingător. Așa încât răsfățatul frate al profesorului a trebuit pe urmă să se mulțumească cu locul de cenzor al III-lea, pe care reușise să-l cucerească.

Această întâmplare, cu toată naivitatea și farmecul ei copilăresc, trăește și azi vie în amintirea munteanului, pe care viața l-a pus de atunci la multe și felurite încercări. Și uneori când s'a aflat descurajat și cu energia scăzută în fața unor probleme serioase, amintirea aceasta reconfortantă din copilărie, cu toată simplitatea ei, i-a servit drept stimulent prețios.

A. CINCEA UNIVERSITATE

— SCHIȚĂ —

Colegilor mei.

Istoria se scrie cu fapte adevărate, nu cu minciuni.

Și ce minciună gogonează când se afirmă că România Mare a avut și are patru universități. Adevărul istoric trebuie restabilit, căci a existat și a cincea.

Universitate în toată regula. Cu rector, cu decani, cu profesori. Cu studenți și chiar și cu studente. Ba, a fost cea mai simpatică, cea mai plăcută, în fine: cea mai ideală universitate de pe întreg rotogolul portocalei pământești.

Cinci minute pauză, — și o să constatați singuri.

Sfârșit de Februarie. Primăvara se grăbise să vină, ca un tânăr la primul rendez-vous. Natura se desmorțea într'o atmosferă plictisitoare de oră de matematici. Zăpada o ștersese »englezește« demult, — probabil de frică să nu fie examinată.

Mergeam făcuți amândoi: eu și cu geanta, — goală. Eu, cu capu 'ntre urechi, trist și abătut ca un ministru concediat, după remaniere. Fusesem concediat, și mă duceam să aranjez chestiunile de înmormântare pentru liga Zumbay, decedată cu o zi înainte.

— Incotro?

Ce'ntrebare! Foarte simplu: în direcția nasului.

Printre crăcile copacilor sărăciți de conversiunea toamnei niște vrăbii discutau gălăgios ca niște eleve de liceu. Printre ele era una mai înaltă și mai frumoasă, care-mi aminti îndată de simpatia mea, șatenă ca a șocolată cu lapte, plăcută ca o oră de dirigenție, și dulce ca un 10 la latină.

Și . . . ea? Ce făcea ea? Poate că era ea mai tristă ca mine, poate că eram eu mai trist ca ea; poate că eram amândoi mai triști unul decât celălalt. Ce mai e și viața asta! Un pumn de semințe de floarea soarelui: dacă nu știi alege sămburele de coajă, te'neci. O mandarină: dacă mânânci felile numai, e un deliciu; dacă ronțăești și sămburii, sunt amari ca o zi de eliminare.

Mă năpustisem în gânduri, ca uliu'ntre găini, — când deodată:

— Aaa! Salutare domnule președinte! Ura Zumbay!

Privii în lături. Eram pe dealul din dosul strandului. Iarbă verde. Pomi văduvi. Cer senin. Priveliște minunată. La câteva zeci de pași, Crișul. Și în jurul meu câțiva colegi ce mă primiseră cu salutul nostru.

— Ura Zumbay!

— Vax! Ura dracu! Nu știți că e pensionată?

Râdeau plin sănătos ca niște deputați la restaurant. Începusem să redevin »președinte«.

— Și . . . voi?

— Ha ha! Ore grele. Și suntem . . . oxizi de clei la toate! După o clipă:

— Băeți! Știți ce? Am o idee!

Fericită sau nenorocită, — posteritatea o va judeca.

A cincea universitate din țară, începuse să se nască.

Dimineața între orele 7 și 8, pe toate străzile curgeau elevii; »la lumină«, — ar zice un optimist; »la ghilotină«, — ar zice un pesimist; »la școală«, — zic eu.

Între 8 și 9, câțiva elevi din cursul superior, se îndreptau spre strand; »la hoinăreală«, — ar zice un pesimist; »la plimbare«. — ar zice un optimist; »la universitate«, — zic eu.

La noi la universitate, cursurile începeau la 9; la 8^{1/2} veneau studenții și studentele, iar la 9, noi, profesorii. Când soseam eu, eram primit de studenți și profesori:

— Bună dimineața domnule Rector!

— Ura!

Se proceda la strigarea catalogului, — întocmisem și un catalog a celor ce fugeau dela școală.

— La muncă baeți! Avem mult de studiat. Vin examenele, și e jale . . .

Câte-un profesor sau student (deosebirea: primul era mai vechiu, mai superior în clasă și dotat mai cu »calități intelectuale«) se aventura să meargă pe la școală.

— Domnule Rector, ce facem cu absenții?

— Nu primesc frecvența și nu se prezintă la examene.

Sau, dacă era vorba de »profesori«.

La liceu? Cum? Două catedre? Li deblocăm!

La 9^{1/2} începeau cursurile. Toți se repartizau pe la facultăți.

Erau numai trei facultăți, — vorba bunicilor »Non multa plus sala de lectură.

Facultatea de muzică era instalată în blockhausul »Verdi-Palace«, un imobil minunat; atâta doar că-i lipsea acoperișul, geamurile ușile, și era vopsit în nuanța fumului unui incendiu. Dar școala modernă cere cursurile în aer liber, și în »Verdi-Palace« aerul, soarele și lumina pătrundeau din toate părțile; chiar și prin pereți.

Decanul ei, — un erudit cunoscător în tainile muzicuței de gură, — preda muzica clasică. Teorie nu se făcea, — vorbă multă.

sărăcie. Numai practică. Se cântau marile opere. Orice student ştia »Hai acasă puşor«, »Spune-mi unde, când şi cum« »Imnul Zumbayului« »Radu mării« »Glasul roşilor de tren« »Văduvie, văduvie« »Ionel Ionelule« şi alte opere clasice. Toată universitatea trebuia să treacă prin facultatea de muzică să cunoască aceste opere pentru »seratele de gală« ce le dădea în fiecare zi la ora 12.

Facultatea de litere era instalată pe iarba verde. Era cea mai liberală. Se predau: glume aventuri, povestiri, fleacuri, minciuni, discuţii.

Se făceau aici comunicări cât se poate de interesante în legătură cu cele mai geniale răspunsuri; aşa unul vorbise la literatura poporană despre »cărţi scrise şi nescrise«; altul spunea că »navigaţia pe apă e mai uşoară decât cea de pe uscat«; altul, când profesorul explica creştinarea Chinejilor la anul 630, se sculase nevinovat şi timid întrebând »630 înainte sau după Hristos?«

Era cea mai activă, — de altfel, active erau toate dintre facultăţi; doar cea de educaţie fizică o'ntrecea.

Facultatea de educaţie fizică era instalată pe malul Crişului. Decanul era un mare sportiv: toamna, era singurul şi ultimul vizitator al strandului, şi pe de-asupra foarte înfumurat, — drept care subsemnatul, când, în decursul unei crize ministeriale, am alcătuit lista noului guvern, l-am repartizat la departamentul »Aerelor şi marinei«.

Avea trei specialităţi în care se lucra foarte intens: 1. foot-ball, 2. baie, şi 3. plajă. Câteodată, la zile mari, câte-un neprevăzut match de box.

Facultatea de muzică era instalată în »Verdi Palace«, cea de litere la iarbă verde şi la soare, iar cea de educaţie fizică, la ţârm. Sala de lectură, — era la umbră. Directorul ei era unul anume Lică Ene, — nume foarte nimerit. Era cel mai leneş şi somnoros din câji somnoroşi am văzut vreodată. În sala de lectură era oprit orice şgomot, orice vorbă; doar sforăitul era permis, — pentrucă toţi sforăiau. Era instalată departe de facultăţi, — căci studiul are nevoie de linişte, iar sala era frecventată de cei mai studiosi studenţi.

Iată schiţată organizarea şi activitatea celei de-a cincea universitate din ţară. Nu trebuie să uit cum, împărţiţi în bande, cutreieram cofetăriile, când era termenul de achitare a taxelor.

Pe la amiază aveau loc reprezentaţiile corale; aveam spectatori: câte un sergent de stradă, servitoare, ordonanţe, maha-lagioaice, haimanale, câini pribegi, păsări flecăreţe, şi . . . noi. Şi

tocmai spectatorii nepoŃiŃi au fost nenorocirea universităŃii. Care i-a fost sfârŃitul? Nu importă. În fiecare țară s'au găsit dușmanii d'ei culturii și luminiiei.

Iar azi, când pașii îmi pribegesc pe acele meleaguri, glasul trecutului îmi șoptește, plângând cu lacrimi de crocodil:

*S'a stins viața universității
S'a dus, dar amintirea nu se duce,
Pe „Verdi-Palace“ al posterității
Sunt puse rufe ca să se usuce.*

*Și Rectorul se plimbă trist. Alături,
În curte o mamă țipă la băeși.
Pe stradă o țigancă vinde mățuri
Și-un puștiu „Proaspete Kifle, friș pereti“.*

*Tăcerea tace ca într'o piață;
Ici, două jave cânt'o simfonie,
Colo, o cloșcă discută c'o rață.*

*Iar în apropiere, dintr'un vișin,
O cioară-mi râde'n nas cu ironie:
— „Nu vin studenții, Rectore, nu vin . . .“*

*O haimana de lacrimă, o chiuli dela ora amintirii . . .
Poate spre a lua și ea drumul universității . . .*

OVIDIU DRIMBA
f. rector univ

MAXIME ȘI REFEXII

Cel ce e lipsit de virtute, invidiază virtutea altuia; cel ce desnădăduiește de a se putea înălța până la virtutea altuia, se sforțează s'o înjosească, ca astfel deosebirea să fie mai mică.

Bacon.

Invidia nu e decât ura față de superioritatea altuia.

Mantegazza.

Minciunile sunt atât de fecunde, că ajunge una ca să producă o mie.

Goldoni

Libertatea este un vin generos care tulbură creerii slabi. Numai printr'o lungă practică se obișnuesc oamenii a suporta o doză mare din ea.

De Sismond.

AN NOU

Soarta joacă ne'ncetat; marea saltă 'nalte vaturi,
Le frământă, le'nvârtește și le spulberă de maluri;
Răscolită de furtună, se așează'n unde-adânci,
Și turbată'n nebunie, se destramă printre stânci.

Un palat pe malul mării, un palat al unei zâne,
Vechiu, cu turnuri ascuțite, ca'n poveștile bătrâne;
Ziduri groase-i stau de pază, pază valurilor mării,
Sus pe stânca cea înaltă, ce se pierde'n umbra zării.
Și de mii de veacuri marea înspre poarta lui se'ndreaptă,
Lăcomia ei nebună, clipa'nvingerii așteaptă,

Ca sorbind cu foc din stâncă, un palat întreg să soarbă,
Zâna mândră, fără milă, s'o scufunde'n unda oarbă.

Dar în zorii zilei albe, când surăde sfântul soare,
Zâna'n haine de mătăasă, diamante lucifoare,
Sus, în turnul cel mai mare, mâinile spre cer și'ntinde,
Și cu ochii ei de aur, marea 'ntreagă o cuprinde;

— „O, tu mare, crudă, oarbă, în zadar te chinuiești,
Nebunia niciodată, n'ai să poți să fi-o'mplinești;
Ești mereu neliniștită, bântuită de furtună,
Veșnic fi-vei roabă mie, veșnic îți voi fi stăpână.“
Iar amurgul când se'ntinde, ca o pleoapă obosită,
Zâna rea arată mării, o aspreală îndoită:

— „Mare, mare ne'nțeleasă, dormi în lanțuri de robie,
Somnul robilor de veacuri, visul plin de fantezie;
Noi puferi și nouă gânduri, îngrădește-acum în fine,
Să urmezi zădărnicia și cu lupta care vine.“
Auzindu-i glasul, marea se'negrește de amar,
Tot mai mult ar vrea s'o 'nghită, tot mai mult, dar în zadar.

Mii de regi din alte țări, crai din lumi îndepărtate,
Înspre ei o-ademeniră, cu comori nenumărate,
Dar disprețuind menirea și ciudata lor viață,
Inima-i nepăsătoare, i-a rămas mereu de ghiață.

Dar un fiu de împărat, mai frumos ca soarele,
După ce-i vrăjiră'n bine, foarte vrăjitoarele,
A venit aprins de doruri, drept spre poarta zăvorită,
Sigur că de-acum fura-va, inima cea mult dorită.
Începu să bată'n poarta, cea de fier și de stejar,
A băfut mereu sărmanul, cu foc mult, dar în zadar.
L a văzut frumoasa zână, printr'a zărilor aripă,
Și-apăru pe dată'n turnul fericirilor de-o clipă:

— „O, tu crai fără de minte, nu'ncerca o nebunie,
Niciodată'n viața ta, nu poți să te-asemeni mie.
Mereu tânără, frumoasă, viața mi-e eternitate,
Muritor ești și pieri-vei, îngropat între păcate.”
Astfel zice și dispăre, în palatul făr'de glas,
Iar sărmanul crai afară, dus pe gânduri, a rămas.

N'a plecat, el speră încă, zâna să o cucerească,
Și sub zidul gros se'nfinse, trupul greu să-și odihnească.

Zorii zilei când veniră, zâna crudă cum i-e firea,
Tot mai mult ne'ndurătoare, îl sfida cu nemurirea :

— „Cine oare e de vină, dacă voia crud'a sorșii,
Mi-a dat haina nemuririi și ți-a dat cămașa morșii ?”

În amurg când toată firea, se îngroapă parcă'n noapte,
Și mai mult supărătoare, îi vorbia încet, în șoapte :

— „Crai frumos, bogat și tânăr, unde oare ți e puterea,
C'ai învins pe-atâția'n luptă și nu-ți poți împlini vrerea ?”

În zadar voia și dânsul, s'o oprească prin cuvinte,
Căntre zidurile groase, dispărea ca'ntre morminte.

Și-a'nceput să plângă craiul, cu suspin și cu amar,
Nu putea să mai îndure, un refuz și mai barbar.

Dar din lacrimite sale, zâna cea ne'indurătoare.

Se făcea mult mai frumoasă și mai mult nepăsătoare.

Și'ntr'o zi nenorocită, îi fu dat și lui să vadă,

Cum pe buclele i de aur, iarna vieții-a nins zăpadă.

Un bătrân era, cu barbă, albă și ea ca și zâna,

Ce-a rămas necucerită și n'a vrut ca să-i dea mâna.

Și-atunci dorurile-i toate, i-au ars inima din piept,

Și doar sufletul de aur, a rămas în el aștept.

Ca o pasere măiastră, crud lovită'n sborul său,

S'a văzut lovit și craiul și-a simțit că-i vine rău.

Și din vârful stâncii'nalte, din cea mai înaltă stâncă,

A sărit fără scâpare, drept în unda cea adâncă,

Și spumoasă'n lăcomie; marea'ndată l-a'nghișit,

Și-un cuvânt de'nmormântare, zâna'n urmă i-a rostit :

— Dormi și tu, cum dorm și olșii, somnul tău de-o veșnicie,

Și dormi-vor mulți ca tine, toți de-aceeași nebunie ;

Ești prea mic și sunt prea mare, unde'ncape potrivirea ?

Moartea n'a fost niciodată prietenă cu nemurirea.

A venit și acum un crai și-a bătut încet la poartă ;

Ce va fi, nu știu de-acum, ne vei spune oare soartă ?

SIGHIȘOARA

NOTE DE DRUM

de VLAD A. ZĂNESCU

Trenul gonește neobosit, străbătând cu iuțeală valea Târnavei-Mari, trecând printre lanuri de grâu ce-și ridică spicele mănoase în bătaia soarelui arzător. Șoseaua prăfuita merge paralel cu linia ferată. Ceva mai încolo Târnavă curge domol printre șirurile de sălcii pletoase. Imi vin în minte versurile lui Eminescu :

*„Târnavă prinsă'n galbine valuri
Soptia prin unde gândirea sa.”*

La orizont, crestele munților se'nfrățesc cu norii cenușii. Deodată, priveliștea se schimbă, și de după un colț de pădure, apare Sighișoara perla Târnavelor: pe un dâmb central o cetate din basme își îndreaptă spre cer nenumărate turnuri poligonale și bastione. La poale, cât vezi cu ochii o »mare« de cladiri: turnuri de biserici, se amestecă cu coșuri de fabrici și cu acoperișuri de case.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela gară, pornim pe strada asfaltată nu de mult spre centrul orașului. Deoparte și de alta, case neregulate ca mărime, de un colorit viu, cu grădini multicolore în față, dau străzii un aspect atrăgător.

În mijlocul parcului Regina Maria, ne apare marea catedrală ortodoxă terminată de curând, ridicată din stăruința și ajutorul Românilor de aici, din ce în ce mai numeroși, pentru care vechea biserică din »Cornești« devenise neîncăpătoare. Catedrala concepută în stil bizantin, poate fi așezată — prin frumusețea picturilor dinăuntru, cât și prin măreția proporțiilor din afară — între marile monumente de cultură ale Transilvaniei.

Peste drum, se află noua clădire a școlii primare de fete, local modern cu clase încăpătoare și luminoase, cu sală festivă și cu alte săli de muzică, lucru de mână și de desen.

Trecem Târnavă pe un pod de lemn, acoperit și ajungem în centru. Liceul de fete ne'nâmpină cu mușcate la ferestre. Pușin mai departe, pe dreapta, e liceul de băieți »Principele Nicolae«, pe zidul căruia, o placă de marmoră, amintește de trecerea prin Sighișoara a voevodului muntean R-du Șerban, »ale cărui oști au stăpânit Sighișoara în vara anului 1605« după cum e scris în inscripția de pe placă, așezată aci ca să fie izvor de mândrie Românilor pentru toate vremurile.

Iată apoi, pe stânga, hotelul »Steaua de aur« apoi Administrația financiară, teatrul »Mihail Eminescu« și cercul de recrutare, reunite în clădirea »Urania« și . . . am ajuns în piața Unirii. Tot aci se află Poșta, precum și halta trenului mic — »mocănița« cum îl numesc sighișorenii — care străbate centrul orașului îndreptându-se spre Sibiu.

În fine, ceva mai departe, un »trio« de clădiri impozante, adăpostesc Tribunalul, Banca Națională, cu o frumoasă grădină de trandafiri roșii și Judecătoria.

Mergem apoi să vizităm cetatea. Ne reîntoarcem în piață, unde fiindcă am nimerit într'o zi de târg săptămânal, trecem printre barăcile de zarzavaturi în timp ce din apropiere ne vine o »adiere« plăcută de mititei calzi. Urcăm dâmbul și pe sub poarta turnului Orologiului intrăm în cetate. O altă privesc vine să ne desfăteze: înăuntrul brâului de ziduri pe care vremea a încercat zadarnic să le macine, case vechi cu intrări dosnice, biserici uriașe de piatră, în stil gotic, turnuri de observație — stau ca într'o panoramă pe care ochiul nu se mai satură privind-o. E Sighișoara medievală.

În turnul Orologiului e adăpostit muzeul »Alt Schässburg«, în care se pot vedea urmele așezărilor umane care au fost pe aceste meleaguri cu mii de ani în urmă, alături de urmele romane ale legiunii XIII Gemina, împreună cu legiunea a V Macedonica — trimise de Traian pentru paza Daciei.

Lângă palatul prefecturei — edificat între anii 1886—1888, se află soclul statuiei poetului Petőfi, care a fost dusă la Budapesta și în locul căreia se va așeza statuia lui Eminescu.

Un număr de 178 trepte acoperite ne conduc din piața cetății, spre vârful ei unde se află liceul săsesc — cu un bogat laborator de științe naturale — și o biserică de piatră, în stil gotic, având un clopot mare, care pe vremuri avea menirea să anunțe primejdia și al cărui dangăt prelung răsună și astăzi — la o anumită oră din zi, fiind auzit în tot orașul.

Din cetate, ne coborîm pe cealaltă parte și ajungem în Cornești — cartier vechi românesc. — Aci se află vechea biserică ortodoxă, spitalul județean și o troiță ridicată de curând de Astra în amintirea eroilor.

Mai avem de văzut arena sportivă lângă vechiul teren — o pajiște mărginită de câteva bănci — societățile sportive din Sighișoara — în majoritate săsești — au ridicat un stadion cu o tribună spațioasă, împrejmuît de gard, dealungul căruia câțiva copaci înalți serveșc aceluia care vor să urmărească o partidă sportivă »pe gratis«. În fond și urcatul în copaci e un sport, în-

cât ei se dovedesc a fi buni »sportsmeni«. Pe acest stadion se desfășoară toate evenimentele sportive pe când vechiul teren a rămas la dispoziția elevilor.

Un parc îi lipsește Sighișoarei și totuși localnicii nu-i duc lipsa, căci în afara celor câtorva promenade de pe malul Târnavei sau din cetate, pădurea e la doi pași. Astfel este »Vilă Franka« cu restaurant, oferind o priveliște măreață până în Munții Făgărașului, în partea de răsărit »Brădetul« cu un turn de lemn în vârf, iar spre apus »Dumbrava« (Breite) — un platou imens cu stejari seculari — locul unde se fac vestitele »maialuri«, petrecerile câmpenești de Maiu — având o origină germană, fiind păstrate mai ales la Sibiu, Brașov și Sighișoara.

Un fluierat și trenul se pune 'n mișcare. S'a 'nserat și 'n timp ce trenul se depărtează tot mai mult, privesc încă odată dela fereastra vagonului orașul peste care se lasă undele serii.

VLAD A. ZĂNESCU
cl. VII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MAXIME ȘI REFEXII

Cu cât cineva are mai mult în sine însuși, cu atât cere mai puțin
dela alții

Ar. Schopenhauer

Durerea este o sorginte a sublimului.

Byron.

E numai un viciu: egolismul,
Și e numai o virtute: lepădarea de sine.

Richie.

Scepticismul este caracterul inteligențelor mărginite și trufașe.

Tarchetti.

Cine s'a născut pe lume pentru a povățui cu inima curată oamenii
asupra lucrurilor celor mai însemnate, are mare noroc dacă scapă teafăr.

Ar. Schopenhauer.

Modestia este proba meritului.

La Bruyère.

Scopurile mari nu se urmăresc fără mari pericole.

Herodot.

Taina succesului consistă în statornicia propoșului.

Beaconsfield.

Ce este mai vârtos ca piatra? Ce e mai moale ca unda?

Și totuși, apa cea moale scobește pietrele cele tari.

Quidius.

SUNT SINGUR

Sunt singur,
Las doru-mi să ardă.
Doi ochi, a durerii placardă
Încetul cu încetul se 'nchid.

Sunt singur,
Și teama mi-e 'n sânge,
Sunt slab, și durerea mă frânge
Degeaba mai lupt s'o desfid.

Sunt singur,
Și 'n neagra făcere
Făr' reazăm speranța îmi piere.
Și uitarea-mi surâde perfid.

ANDREI GH. VEXLER
cl. VI.

CRĂCIUNUL

Primul Crăciun ce mi-a rămas în minte îmi apare ca o poveste spusă de mult de bunica.

... Mă văd mic, lângă soba din camera în care moșul cel bun, cu barbă mare și cu traistă în spate lăsase un pom încărcat de jucării și de lumânări aprinse.

Chipul bradului împodobit mi-a rămas neșters în minte și nu pot să uit nici fiorul ce l am simțit auzind glasul colindătorilor care străbătuseră troienele de zăpadă sclipitoare ca să ne aducă marea veste a nașterii Domnului.

Li zăream printr'un colț de geam neacoperit încă de ace de gheață, împreună cu steaua lor, colindând și apoi plecând mulțumiți de darurile primite. Afară ninsese cu fulgi mari și frumoși, iar luna răsărită făcea să scânteieze mantia albă a pământului.

Îmi mai amintesc că în casă era cald și bine, iar mama îmi spunea o poveste din care nu mi-a rămas decât frânturi: ... „un copil pe care îl încălzeau boii” ... „îngerii cântau” ... Acum îmi dau seama că mama îmi povestea despre nașterea Mântuitorului nostru în staulul din Betleem.

... Și tot gândindu-mă la moșul cu barba lungă, la colindători, la acel copil ... am adormit, iar visele mele au fost tot așa de frumoase ca și întâmplările din acea zi fericită ...

PETCU NARCIS
cl. III-a.

I.

ITALIA

După ce am trecut, la Jimbolia în vagoane sârbești, am pornit să traversăm țara vecinilor noștri, în drum spre Italia. Judecând după fumul, cu care ne ataca locomotiva calitatea de fii ai rasei albe, e foarte probabil că mașinile sârbești să întrebuințeze paie drept combustibil. Apoi vagoanele erau foarte confortabile. În afară de faptul că erau capitonate... cu lemn, alcătuirea băncilor își punea în pericol legătură dintre atlas și epistrofeu, dacă încercai să rezemi capul. La acestea se adăoga și rapiditatea circulației pe căile ferate ale regatului amic. Ca un călător nărăvit ce se oprește pe la toate cârciumile din drum, trenul începea să se poticnească — până își aduce aminte mecanicul dacă are vreun interes în localitatea care se arăta — îndată ce zărea vreo gară »sârbească«, adică vai de capul gării, dacă așa ceva înseamnă a fi gară, și tronc! se opria răsufând din greu și scârțâind din toate încheieturile. Până își vedea mecanicul de treburi, ajutorul controla roțile, numai pe cale vizuală, fără să ciocănească, Doamne ferește! să facă pagubă Statului?!

După astfel de mici pauze de câte o oră cel puțin, se începea manevra având ocazia să facem astfel mici plimbări de agrement în sus și în jos cam tot câte o oră.

În gări veritabile așteptam câte 2 ore până să înceapă manevra, nu până la plecare. Între timp admiram pe fii Serbiei cari ne priveau cu candoare și guri căscate. Să comunicăm cu ei nu era posibil, fiindcă nu vorbesc altă limbă cultă afară de cea sârbească.

După o călătorie în cursul căreia ne-a fost dat să ispășim toate păcatele strămoșilor, am ajuns la Postumia și am trecut în țara ducelui Mussolini.

Trenul aleargă pe linia electrificată cu viteză de bolid, străbătând ținuturi a căror sol, de o sărăcie lucie, îmi dă convingerea că Mussolini avea dreptate să spună că Italienii n'au ce mânca la ei acasă. Iarbă și pietre, acesta e aspectul — afară de văile râurilor mai mari, — pe care-l prezintă Italia nordică, cel puțin cât am văzut eu.

Cum pietrele nu mă tentau de fel, începui să discut cu un vlăjgan, milițian fascist, foarte simpatic, amabil și vorbind bine franțuzește.

Treceam în goana trenului, pe lângă sate sau vile singuratiche, înconjurată de câte o grădiniță, cuburi de piatră așezate parcă n'joacă, de vreun uriaș, ca să întrerupă monotonia peisagiului.

După două ore de călătorie lipsită de priveliștea vreunei frumuseți naturale, Adriatica ne apăru în toată splendoarea ei.

Și era într'adevăr frumoasă marea la Triest; Cerul și apa se contopeau într'o nuanță de un albastru de vis, învăluite de razele soarelui de amiază într'o lumină strălucitoare, bogată, ca un tablou al vreunui maestru al Renașterii.

Pe o stâncă înaintată în mare se'nalță fosta reședință a Habsburgilor: Castelul Miramara. Nu sfidează întinsul apelor, are mai mult aparența unui suflet închis care caută să se contopească cu liniștea, cu seninătatea mării, să se împărtășească din lumina feerică a peisagiului italian.

Dorința de liniște, de lumină a membrilor familiei habsburgice, urmăriți de un veșnic blestem; dorința de odihnă a celei mai tragice familii domnitoare, a purtat blocurile de granit la malul mării în cel mai potrivit cadru de liniște și seninătate.

Triest e un oraș curat, cu străzi largi, case mari. Peste tot ordine, disciplină și afișe; mai ales afișe, cu ducele, cu Il Re Imperatore și tot felul de proclamații. De când a trecut în stăpânire italiană Triest a murit. Față de Livorno, Genua... Trieste cade pe planul al doilea.

Din tren văd, lângă Trist, un întreg oraș de uzine, ateliere, o pădure de coșuri de fabrici. Aici sunt unele din cele mai mari șantiere italiene: șantierele militare dela Monfalcone. Se lucrează cu febrilitate. — Albionul e lacom și Abisinia e o bucată bună.

Înaintăm în mare, pe culmea unui dig acompaniat de stâlpi electrici înfipti tot în mare. Când am ajuns în orașul dogilor era întuneric de tot. Am pornit apoi, vreo 4—5, să ne aclimatizăm printre »fratelli«.

Cu toată căldura era circulație mare. Individuali, în grupuri, unii grăbiți, alții alene, oamenii mișună în toate direcțiile. Negustori, de fructe, de ilustrate și de tot felul de mărunțișuri, cu tarabele în stradă, sau ambulanți te invită să cumperi.

Strigătele negustorilor, muzica de prin cafenele, cântecele celor mai veseli, vorbăria trecătorilor dau un vacarm de nedescris.

Din loc în loc cinematografe și tot la două case ferării.

Din prudență, mai ales că am văzut cum un urmaș al dogilor, primea dela un polițist, nu știu din ce motiv, un mic aconto din ceea ce avea să primească de sigur la secție, dusei mâna la buzunar să văd dacă portmoneul meu nu și-a schimbat domiciliul. Constatând că nu, dar gândindu-mă să nu fie ispitit la așa

ceva, am rămas cu mâna 'n buzunar. De altfel mulți dintre »fratelli« procedau la fel. »Paza bună trece primejdia rea«.

Negustori ambulănți își prezentau tot felul de mărunțișuri: mărgelile, pipe, tabacheri, insigne fasciste, portrete ale Ducelui, ale familiei regale, albume, lei venețieni din bronz.

Pe jos coji de fructe, mucuri de țigări, hârtii. Cât văzusem din cetatea dogilor nu prea strălucea.

Dimineața am pornit pe Canal Grande spre San Marco. De o parte și de alta palate splendide cu arhitectură specifică și biserici multe. Se zice mi se pare că dacă se adună câțiva Italiani cântă: eu cred că în același timp construiesc biserici. Am putut contempla totul în voie căci vaporetul cu care mergeam, se apropia în privința vitezei de aceea a unui melc șchiop și se oprea tot la 10 metri.

În piața San Marco am admirat adevărate opere de artă de mare folos practic pentru mulțimea de porumbei cari populează piața.

Palatul dogilor este o măreață dovadă, între multe altele, a geniului artistic al poporului italian. Închide în sine toată istoria Veneției împletită din artă, cultul frumosului, bogăție, intrigă, lovituri de pumnal, ramuri de activitate pe cât de diferite pe atât de cu abilitate și pricepere îmbrățișate de fiii Veneției, din timpul strălucirii sale. Sala marelui consiliu cu gravurile lui Tintoretto și cu portretele dogilor; sala celor zece, cutia de denunțuri și sala celor trei; preludiu al zilnicelor tragedii din alte vremi, culminând cu puntea suspinelor și sfârșind cu închisorile.

În fața basilicii San Marco, monument de mare bogăție artistică prin combinarea elementelor oriental, gotic și septentrional, se află marcat pe asfalt locul exploziei unei bombe germane în 1916. O fi văzut-o Hitler cu ocazia vizitei sale la Veneția? Ar fi fost de rău augur pentru începutul amicitiei germano-italiene.

Traversăm Lombardia spre Milano. Spintecând vâlul nopții, apar, din loc în loc, luminile gărilor. Verona orașul lui Romeo și al Juliettei, lacul Garda, Brescia și în sfârșit, Milano.

Pe bună dreptate spune d-l Dragomir: »o gară mare cât un oraș și un oraș mare cât o provincie.« Gara, zidită sub regim fascist e cea mai mare din Europa. Orașul e foarte întins, curat, frumos, peste tot politefe, amabilitate.

În piața cu același nume își îndreaptă spre cer pădurea de turle, cea mai măreață poate, operă a evului mediu.

Tocmai se oficia liturghia. Răspundea un cor de copii. În imensitatea domului vocile se pierdeau ajungându-ne la urechi ca ecourile unui cor din altă lume. De pe acoperișul domului,

pierdut printre turlele cari de jos par niște ace, iar văzute de aproape sunt mult mai mari ca un om, domini cu privirea tot orașul și câmpia până departe la munții albaștrui, abia perceptibili.

Au trebuit să aibă credință nemărginită, putere și dragoste nemăsurată de muncă și cultul artei, al frumosului, acei ce au fost în stare, în vremuri când mijloacele de tot felul erau atât de primitive, să depună munca titanică de care a fost nevoie pentru a da lumii una din minunile sale.

Am fost apoi să vedem »Cina« lui Leonardo. Am privit-o mult timp. Vedeam în sfârșit opera despre care auzisem atât vorbindu-se, marea creație a celui mai ciudat și mare geniu al Renașterii. În mijlocul sălii era un bust al lui Leonardo. O domnișoară »studentă la litere și mare amatoare de artă« văzând că mă uit la bust întrebă curioasă :

— Asta cine o mai fi ?

Îi răspund foarte simplu :

— Marconi !

Sub auspiciile partidului fascist se reprezentau mai multe opere la castelul »Sforzesco«. Seara cânta Gli. Unul din societate mirându-se cum de a ajuns »Sforțescu« să-și facă palat la Milano, constată radios :

»Al dracului Român, dom'le !«

A doua zi am plecat în excursie la Bellagio de lacul Como.

Autostrada mergea în serpentină străbătând o natură minunată. Lacul, o mare în miniatură transportată în inima munților, pare o oglindă în care se reflectă albastrul cerului. Poziția minunată, clima extrem de plăcută și vermouthingul tot atât de minunat și plăcut, atrag sute de viligeaturisti, de toate neamurile.

Pe vapor spre Como o familie britanică compusă din tată, mamă și o fiică ședeau pe o bancă lângă mașini, într'o căldură groaznică . . . și tăceau. Mă uitam la ei, îi admiram și mă gândeam cum o fi tăcând un sextet de englezi dacă un trio era în stare să tacă așa de grozav.

O tânără signorina foarte simpatică și foarte brunetă, am aflat ulterior că e din Tripolitania și își vizitează țara cu părinții, ședeau lângă mine.

— Parlez-vous français, mademoiselle ?

— No !

— Sprechen Sie deutsch ?

— No !

Ei drăcie ! Mă gândii să fac pe grozavul :

— Speak english ?

— No!

Îmi dădusem seama de gafă, între timp și acest *no* fu pentru mine un duș răcoritor.

Putui totuși să-mi omor timpul până la Como, conversând în trei cu binevoitorul concurs al mamei signorinei, care vorbea curent franțuzește.

Ne-am întors la Milano trecând prin sate mari, frumoase cu case curate purtând inscripții, fragmente din discursurile Duceului. Umbra ducelui străjuește până și în cel mai neînsemnat cătun.

Pe când toate acestea îmi treceau pe dinaintea ochilor, mă gândeam ce s'ar fi întâmplat dacă Italianca de pe vapor ar fi răspuns în loc de *no*, — *yes*.

A doua zi părăseam Italia, țara unde s'a realizat cea mai mare minune a vremilor noastre.

Dintr'un popor moleșit, leneș, anarhic a ieșit un popor disciplinat, plin de viață, capabil de orice jertfă pentru o cauză. Un fascist pe care l-am întrebat ce înseamnă o inscripție de pe o casă »Noi tireremo diritto« îmi spuse: »Noi mergem drept la țintă; cu prețul oricărui sacrificiu și dacă murim va rămâne unul care să ridice steagul biruinței noastre deasupra protivnicilor; fiindcă Ducele vrea așa«.

Exagerat; se poate spune. Eu prefer să spun: frumos.

Dintr'o țară în ruină, a ieșit o țară în plin progres. Pretutindeni se construiește, se lucrează pentru că așa vrea Ducele și ce vrea Ducele e binele țării și al poporului.

Totul e minunat cristalizat în trei cuvinte, dăltuite de mâini ferme, în marmora masivă, pe frontispiciul școlilor, a tuturor clădirilor fasciste; în aceste trei cuvinte se oglindește toată noua »Italia romana« :

Credere, obedire, combattere.

TANASE CONSTANTIN

ct. VII.

„Ingeiașu' page pacu'“

— SCHIȚA —

Ajunul Crăciunului!

Afară, o sanie sboară sunându-și clopoțeii. Copitele cailor ridică în ritmul clinchetului o pulbere strălucitor de albă de zăpada ce scânteiază în razele oblice ale felinarelor ce clipotesc somnoros . . .

. . . Iar înăuntru focul își duduie cald poemul vieții familiare, legată strâns de el și de pâlăirile-i din fiecare iarnă. Și lângă el copilul, în picioare, ascultă cele ce-i spune mama și-și dă toată silința să asculte, dar gândul îi sboară dincolo de ușa albă, înaltă, unde tata »volbește cu ingeiașu'!«

— Da' dețe nu vine ingeiașu', întreabă al nerăbdător gata să scânciască răsfățat.

— Vine imediat, îi răspunse mătușa-sa ce venise cu »uncu Ghigole« să se bucure de fericirea curată a copilașului, căci ei n'aveau încă nici un ingeraș cărui moș Crăciun să-i aducă daruri.

Copilul se resemnează și încearcă din nou să-și îndrepte atenția asupra celor ce-i spune mama, ca să-i facă timpul mai scurt.

— . . . Și de atunci ingerașul aduce în fiecare an la copiii cumiști câte un pom frumos de Crăciun și jucării . . .

— . . . și țocolată, complectă băiețașul, interesat subit de cele ce-i povestea mama, auzind de »zucălii«.

— Da, și ciocolată. Dar numai la copiii cumiști.

— Da eu s cuminte!

— Sigur.

— Toți copiii îs cumiști?

— Toți . . . care ascultă de mama.

— Atunți . . . zise copilul înfricat că nu i-se vor ajunge și lui din »zucălii« . . . atunți la toți copiii cumiști le aduțe ingeiașu' zucălii?

— Sigur.

— Da, de unde ale ingeiașu atâtea zucălii?

— Dela Moș Crăciun.

— Daaa?! . . . Da' Moș Căjun de unde ale?

— Are un întreg magazin de jucării.

— Nu le cumpală?

— Sigur.

— Măi, interveni »uncu Ghigole«, Moș Crăciun are fabrică.

— Daaa?! făcu iarăși copilul închipuindu-și cerul o imensă

fabrică, deși nu prea-și dădea seama în mod lămurit ce însemnează o fabrică.

— Apăi sigur ! Și vrei să-ți povestesc cum e fabrica și cum se fac jucăriile ?

— Da, răspunse copilul deslipindu-se de lângă mamă-sa și apropiindu-se de el.

Dar în clipa aceea, din camera vecină se auzi clinchetul atât de mult așteptat al unui clopoțel de argint. Ușa se deschise larg. Copilul se întoarse spre ea și privi cu ochii mari de mirare spectacolul ce i se oferea înaintea ochilor.

În fundul camerei, într'un colț, un brad mare plin cu mărgelile mari de sticlă, cu decoruri aurite, cu bomboane legate șirag, cu luminări multicolore arzând și luminând împreună cu arti-ficiile ce-și oglindeau scânteile arzânde în ochii mari, fascinați ai copilului.

El se apropie încet, cu ochii fixați la un artificiu ale cărui scânteii săreau în toate părțile și păreau că vor să aprindă toate crengile învecinate . . .

Artificiul contenise de mult să scânteieze ; copilul era tot cu ochii ațintii la jarul ce rămăsese incandescent ca o slabă urmă a ploii de lumină de ladineiori. University Library Cluj

Așa ceva nu văzuse niciodată !

Adică mai văzuse el demult, tare demult, dar nu-și amintea decât foarte vag. Dar acuma rămase ca hipnotizat. Nu îndrăsnea să se apropie.

Mamă sa îl trezi din visare :

— Acum îngenunche și mulțumește îngerașului pentru pom !
Copilul îngenunchie, împreună mâinile și începu :

*Îngel, îngelașu meu,
Loagă-te lui Dumnezeu
Pentru sufetașu meu . . .*

Aici se 'ncurcă. Mama l ajută :

*Din zi 'n zi
Din noapte 'n noapte . . .*

Copilul se uita la pomul de Crăciun sdrobot.

Mama l înțelese și l lăsă 'n pace.

— Uite acum ce jucării ți-a adus îngerul.

Copilul lăsă pomul ca să-și vadă jucăriile : o trâmbiță, o tobă, un căluț, o sabie, o pușcă . . .

— Cum zici, zise unchiu din obișnuință, uitând pentru o clipă că »Moș Crăciun« a adus darurile.

— Da' nu-i aiți îngelașu, zise copilul rușinat că a uitat să mulțumească.

— Atunci roagă-te frumos, căci ingeraşul te vede, intervi tuşa ca să scape din încurcătură atât pe unchiu cât şi pe nepot. Copilul spuse »Ingeraşul« de data asta fără să se mai incurce.

Aşa! Acum du-te şi te joacă.

Tatăl stinse luminile de pe brad şi aprinse lampa ce fusese stinsă în acest timp, apoi se aşeză la masă împreună cu mama unchiul şi tuşa. Se delectară în jocul copilului care se juca cu cocoşelul, mirându-se că mişcă capul şi totuşi nu muşcă. Apoi îl lăsase să se joace singur, în timp ce ei începură să vorbească despre el, despre Crăciun, despre scumpele . . .

Copilul, între timp, trecea şi el dela o jucărie la alta, până se plictisi de toate.

Atunci se sculă de pe covorul pe care şedea şi se apropie de pomul care, acum cu luminile stinse, nu-i mai făcea aceeaşi impresie. Se apropie curios şi începu să-l cerceteze. Văzu mai întâiu nişte mărgele mari cât nişte nuci. Puse mâna pe ele, încet şi cu frică. Margelele isbindu-se uşor una de alta, sunară încet. Clinchetul uşor îi plăcu. Lovi de data asta din nou mărgelele uşor. Sunetul mai puternic atrase atenţia mamei, care se sculă şi i rupse câteva bomboane, crezând că asta vrea apoi se aşeză din nou la masă. Copilul mănca bomboanele, apoi reîncepu vizitarea pomului. O hii îi alunecară pe nişte mere frumoase de sticlă. Voi să le-atingă, dar nu reuşi. Renunţă la ele căci pomul, clătînându-se puţin de atingerea lui, facu să-i sclipească în ochi schipirile aripei cu fluturaşi de aur a ingerului ce era chiar în vârful bradului.

Se dete doi paşi înapoi să poată privi mai bine. Ingerul Alb cu aripi mari, mari, mai mari ca el însuşi, finea în mână un minuscul brăduleţ împodobit.

Deodată copilul îşi aminti că unchiul Grigore i-a spus să mulţumească ingeraşului.

Dar acum . . . asta i întrebarea, cum să ajungă la el?

Se 'ntinse cât putu pe vârful picioarelor, dar degeaba.

Luă toba şi voi să se sue pe ea ca să ajungă sus, dar nu puse bine piciorul pe ea că se şi sparse cu un pocnet sec.

— Vezi, ce faci, zise tatăl atras de sgomot? Dacă strici aşa de repede jucăriile, nu-ţi mai aduce ingeru' altele.

Copilul, ruşinat mai mult de tonul aspru al dojanei decât de convingerea c'a făcut ceva rău, tăcu cu degetul în gură şi ochii în jos.

Tatăl luă toba spartă şi o puse pe masă, apoi continuă mai departe cu povestirea începută celorlalţi.

Copilul își caută alt suport mai trainic, dar nu găsi. Atunci se urcă, adică încercă numai să se urce pe la spătarul scaunului tatii.

— Măi, măi! Dar stai odată 'n loc! Ce vrei? Bomboane?

— Dă-mi ingeiașu! se scânci copilul.

— Ță! Nu se poate.

— De ce nu se poate?

— Că... se supără Moș Crăciun.

Nu se poate?... nu se poate!

Mai ales că se supără Moș Crăciun!

Nu se poate. Copilul încercă să se convingă că nu se poate. Și s'a convins: nu se poate!

Dar atunci el ce să facă?

Tata vorbește cu mama și cu unchiu și cu tușa.

Dar el ce să facă? Cel puțin dacă ar mai avea bomboane.

— Tată, mai dă-mi bomboane.

Tata adâncit în povestirea unor lucruri interesante nu-l auzi

»Tata ale tleabă« se gândi copilul.

Ei bine, dacă tata are treabă, el să nu mănânce bomboane?

Parcă el singur nu le poate lua?

Se apropie de pom și întinde mâna spre o bomboană.

O atinge, dar nu o poate lua.

Se înalță puțin pe vârful picioarelor, prinde bomboana și trage.

Ei, dar bomboana e bine prinsă acolo.

Trage mai tare. Pomul clătinat sună din toate sticlăriile mâniat, dar bomboana nu cedează.

Atunci se mai înalță odată, strânge bomboana în mână și trage cu tărie...

Pomul subred așezat, se răstoarnă.

Noroc că l-a prins unchiul repede, altfel cădea peste el.

Copilul fugise de sub pom tocmai lângă ușa, privește înspăimântat pomul ce are acum o înfățișare jalnică: decorurile-i sunt sparte, luminările căzute, până și ingerul din vârf s'a strâmbat, numai bomboanele, afurisitele de bomboane, nu s'au desprins.

Și, deodată, fără vreun motiv aparent, își varsă spaima isbucnind în plâns și fugind cu capul în poala mamei.

— »Ingeiașu' pape pacu'!»

Tatăl, ca să-l mângăie i-a dat un plic întreg din bomboanele strânse de pe pom și acum el doarme liniștit în patu-i alb, strângând la piept bomboanele pentru cari ingerașu era cât pe-acți să-i »spargă capu«.

Decembrie 1935.

GHEORGHE COSMA

Ceva despre poezia lui Tudor Arghezi.

Apariția „Cuvintelor potrivite” a creat o adevărată revoluție, fapt ce anunța și afirma totodată, un poet mare. Pentru că marile talente apar și se afirmă în mod revoluționar. Azi, Tudor Arghezi e depreciaț de trei categorii de oameni: întâi, de unii apostoli orgolioși, cu idei fixe pe care vreau să le impună masei; apoi de acei ce au *cultul omului*, iar nu al *ideii*, deci ucenici ai primei categorii; în fine, categoria ignorantilor în materie. Și poate că tot aci ar putea fi repartizată și a doua categorie.

Se zice că întru că va, viața explică opera, — ceea ce se potrivește de minune aci. Arghezi a dus o viață de preocupări foarte variate. — variațiune ce denotă un temperament foarte complex, foarte enigmatic, și foarte contradictoriu.

De fapt, în el se întâlnește dumnezeescul cu demonicul, evlaviaz religioasă cu anarhismul ateist, cerul idealis mului cu noroiul realității. De aceea poezia lui e frământare, amestec de aur și noroiu, căci e expresia unui om, a unei creaturi făurite din lut și suflet; pentru că în el trăiesc doi oameni, după cum singur spune:

Să rabd și eu povara
De-a duce două vieți

sau

De unde-această piatră cu fețe de noroiu Cluj
Și scâpărând cu focuri de-azur și de rubine?

Și acest dualism sufletesc e axa concepției argheziene.

Astfel, atitudinea lui în fața divinității e anarhică până la demlurgie;
Cercasem eu, cu arcul meu
Să te răstorn pe tine, Dumnezeu!

Pentru ca apoi, trecând prin panteism, să-o găsească atât de sublimă, încât îl apucă o scârbă escatologică pentru materia telurică, — un pas spre idealism:

Vreau să pier în beznă și în putregai
Ne'ncercat de slavă, crâncen și scârbit
Și să nu se știe că mă desmierdal
Și că 'n mine însuși Tu vei fi trăit.

Și pașii spre culmile idealismului se continuă:

În sufletu-mi bolnav de oseminte
De zei străini, frumoși în templul lor
Te iscă aspru un îndemn fierbinte
Și simt sculate aripi de cocor!

Dar, oare, are dreptul poetul să afirme:

Făcul din zdrențe. — muguri și coroane
Din mucegaiuri, bube și noroi
Iscaț-am frumuseți și prețuri noi.

Rămâne de văzut.

Multelor definiții ce s'au dat poeziei, am putea adăuga încă una. Poezia e arta sensibilizării unei idei, sau arta de a exprima o idee poetică. Două definiții, pentru că sunt două feluri de poezie.

Există idei poetice care se cer exprimate, sau după cum susține esteticianul italian Benedetto Croce care se nasc odată cu exprimarea lor. Mai precis: poezia are două părți componente, născute însă concomitent; ideea și exprimarea ei. De-aici Croce trage concluzia că orice elucubrație tehnică a operei poetice înseamnă artificializare, (iar, mai departe, critica futuristă a lui G. Călinescu proclamă „mare” pe Eminescu cel fragmentar, din fragmentele necizelate).

Asta ar fi deci prima definiție: arta de a exprima ideile poetice.

Mai există însă și idei apoetice, cari se cer poetizate prin sensibilizarea lor. Ca ilustrare, avem curentul simbolist, expresia fondului sufletesc al subconștientului; (nu și inconștientului, cum adesea se face confuzie; deosebirea o vom studia altădată) sau, și mai precis, poezia lui Baudelaire.

Iată cele două categorii de poezii.

Poezia lui Tudor Arghezi se mișcă în sferile ambelor: poezie de idei poetice, și apoetice; poezie idealistă și baudelaireană, deși e foarte greu de făcut o delimitare precisă; grosso modo, ar fi repartizat, primei categorii volumul „Cuvinte potrivite” fără bucata „Blesteme”, care intră în categoria a doua, împreună cu volumele „Flori de mucigai” și „Cărticica de seară”, „Ce-ai cu mine vântule” ne'nsemnând mare lucru în evoluția sa poetică, nimic.

Influența lui Baudelaire a fost categorică: desagregarea fizică, nevroza psihică, amestecul de macabru și sensual, excesul de sadism, abundența de individualism, sălbatica trezire a simțurilor atavice, — iată note baudelairene.

Se impune întrebarea dacă Arghezi, a reușit să ridice aceste sentimente patologice la potența estetică pe care a atins-o maestrul? (E vorba de „Blesteme” „Flori de mucigai” și „Cărticica de seară”, „Cuvintele potrivite” rămânând pe linia tradiționalistă înzestrată cu mijloace tehnice moderniste).

A reușit? Nu prea. Dacă ar fi reușit, Arghezi rămânea în perspectiva în care l-a situat o critică în fruntea căreia e Pompiliu Constantinescu. N'a reușit din cauza violenței de expresie, câteodată forțată și trivializată.

Acesta e Arghezi „Florilor de mucigai”; dar poetul „Cuvintelor potrivite” ne dă poezii idealiste ca „Seara” sau suava și delicata „Miez de noapte”, sau versuri ca acestea:

Fata zace'n pat bolnavă
Gingașă și somnoroasă
Ca pe tavă
De argint o chiparoasă

și

Ți-aș fi pus ca să nu suferi
Pleoape smulse dela nuferi,
Ochi, câte un bob de rouă
Licurici în lună nouă.

Sau poezia „Drum în iarnă”, în care lirismul atinge cuimi adevărat îngerești. Coarda nostalgiei de pe lira argheziană, ne-a dat compoziții ca „sfârșitul toamnei” sau splendida „oseminte pierdute” de cea mai profundă nostalgie, sau cea mai perfectă viziune a morții în duh orlodox și autohton care s'a realizat în poezia românească „De-a v'ați ascuns” în care resemnarea, fatalismul, indiferența misticismului, capătă o nuanță de orientalism. Legătura dintre Dumnezeu și om, dintre cer și pământ, dintre macrocosm și microcosm, dintre infinit și finit, — e organicistă.

Erotica lui Tudor Arghezi când e senzuală, amintește „Cântarea cântărilor”, iar când e platonice, ia accente delicate ca în „Morgenstimmung” în care găsim cuvintele „lavandă sonoră”.

Genialul poet francez Rimbaud e începătorul „audiției colorate”; în faimoasa poezie „Les Voyelles”, fiecare vocală îi evocă o culoare; îndrăzneala lui Arghezi prin mirosul sonor îmi pare mai mare, și duce cu un pas mai departe teoria „Correspondance”-lor lui Baudelaire.

Cât despre muzicalitatea lui Arghezi, ea reiese din limba neaoșe românească presărată cu puține neologisme, ce o uzează; termenii apoeticii și antiapoeticii, devin poetici prin turnura frazei; păcat însă că prea rar.

Specifice sunt comparațiile masive, vulgare, forțate, improprii uneori, proaspete și pur lirice alteori; totdeauna însă plastice.

Fără a fi chiar atât de condamnat după citirea primului său volum, poetul care a revoluționat formidabil poezia noastră, și care s'a realizat la înălțimea potenței sale artistice în „Cuvinte potrivite”, e — prin acesta — fără îndoială, cel mai mare poet al nostru de azi.

OVIDIU DRIMBA

GLUME

Ea: Am o idee !uj / Central University Library Cluj

El: Tu ?

Ea: Zău !

El: Vai sărmana de ea, ce trebuie să se mai plictisească în frumosu tău de căpșor !

*

-- Te rog împrumută-mi necondiționat 5000 de lei.

-- Nu am la mine.

-- Dar acasă ?

-- Mulțumesc, toți sunt bine, sănătoși.

*

-- Ați deosebi dela distanță o găscă de un găscan ?

-- Imposibil !

-- Ba da. Și anume : într'un cârd de găște, arunci o bucată de pâine; dacă o apucă ea, -- e găscă ; dacă o apucă el, -- e găscan.

*

În vederea ridicării pavilionului străjeresc, al unei școli de fete, s'a dat următorul anunț :

„Dacă va ploua înainte de masă, serbarea va avea loc după masă ; dacă va ploua după masă, serbarea va avea loc înainte de masă.

*

-- De ce are girafă gâtul așa de lung ?

-- Nu știu.

-- Foarte simplu : la girafă distanța dintre cap și corp e așa de mare, încât dacă gâtul ar fi mai scurt, capul i-ar rămâne suspendat.

Acteon.

La revista noastră pot colabora elevii liceului »Emanuil Gojdu«, foștii elevi, precum și elevii altor școli, ale căror articole le publicăm bucuros *în măsura posibilităților*. Redacția își rezervă dreptul de a face eventuale corecturi la articolele elevilor.

Un număr restrâns de pagini din fiecare număr va fi rezervat domnilor profesori și părinților pentru a trata chestiuni cari privesc viața ori educația elevilor.

Articolele se vor scrie citeț și pe o pagină a foii, iar cele pentru numărul următor al revistei se vor trimite până *cel mai târziu în prima zi a lunii următoare* pe adresa: Prof. Augustin Cosma, Oradea, Str. Dr. Lascu No. 5, cu mențiunea: Pentru revista »Țara visurilor noastre«, scrisă pe plic.

Redacția stă cu toată plăcerea la dispoziția cetitorilor pentru a-i lămuri, pentru a le ajuta cu rezolvarea problemelor pe cari nu și-le pot înșiși rezolvi. Aceasta fie la poșta redacției, fie, dacă problema merită interes deosebit, în cadrele unui articol.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTE PE ANUL ȘCOLAR 1937/38.

Pentru instituțiuni	lei
Abonamente de încurajare	200 »
Pentru d-nii profesori și părinți	100 »
Pentru elevi	60 »

Cine reține un număr, se consideră abonat.

Prețul unui exemplar 10 lei.

TIPOGRAFIA
ROMÂNEASCĂ
ORADEA 1938

BCU Cluj

Library Cluj